

KRISTAU BIDEA

HELDUENTZAKO KRISTAU DOTRINA HOLANDAKOA EUSKERAZ

Gogoan dut orain dela urte batzu liburu zaratatsu bat atera zela; berehala hizkuntza askotara itzuli zen eta oso zabaldu zen mundu guztiko kristauen artean, Kontzilio ondorengo urteetan. Erdaraz ere atera zenean, nik neuk ere erosi egin nuen, jakinminez eta irakurminez.

Catecismo Holandés para Adultos zuen izena liburu harek. Goitik behera irakurri nuen; baina ez zen, irakurraldi bat eman eta bazterrean uzteko liburua; trinkoa, mardula eta aberatsa zen, behin eta berriro irakurri eta ausartu beharrekoa. Lehen edizio holandesa kaleratu bezain laister hasi ziren istiluak Dotrinaren inguruan, kristau fedearen zenbait alderdi hizkera berriz eta ausartaz agertzen bait zituen; Erromako Kardinale Batzorde berezi baten aginduz, puntu batzu azalpenak aldatu behar izan zituen Dotrinak, eta eraskin bezala eman zituzten aldaketaok erdarazko eta beste hizkuntzetako edizioek.

Benetan **Holandako Dotrinak** ahalegin handia egiten zuen Kristau helduentzat fedearen azalpen gaurkotu eta bizi bat emateko, gizonak eta Kristauek gaurko munduan dituen galderei kristau fedearen argitan erantzun egoki bat eman nahian.

Kristau euskaldunok ez genuen liburu hau euskaraz oraintxe arte; baina azkenik ederki ondo eman digu JAKIN Argitaldaria. Eta erdaraz irakurria eta nolabait aztertua banuen ere, ez dut zalantzarik izan euskarazko hau eskuratzekoan, edizio hain bikaina bait da Arantzazuko argitaldari horrek eman diguna.

Euskal argitalpenaren berezitasunak

Itzultzaile eta argitaratzaile talde handi batek egin du lana, Jakin-en zuzendaritzapean: hamasei bat lagunen izenak ematen dizkigu lehen horrialdean. Baina euskararen aldetik, batasun handia lortu du liburuak, Dionisio Amundarain-en eskuekristau fedezko gaiak euskaraz erabiltzean.

tan. Euskara batuan egonik, hizkuntza zehatz eta tinko bat lortu du liburu honek. Eta hitz eta esaldi zailenen kidekoak edo itzulpenak orrialdeen oinetan ematen zaizkigularik, laguntza handia aurkitzen dugu irakurtzean.

Baina **KRISTAU BIDEA** ez da Holandako Dotrinaren itzulpen hutsa. Sarrera bezala, euskal kristauek historian zehar erabili izan dituzten Dotrinen berri ematen du Joxe Mari Rementeriak, zotzi orrialde bete-betetan. Eta eraskin bezala, Holandako Dotrinak izan dituen gorabeherak agertzen dira laburki, eta baita ere, Kardinalen Batzordearen aginduz aldaturiko zenbait puntu ere bai. Testuan bertan erraza da puntu aldatuak zeintzuk diren jakitea, bakoitzean ohartxo bat egiten bait da, eraskin hortara irakurlea bidaliaz.

Hamabi orrialdeko hiztegi luze bat ematen digu liburuak, azkenaldian, liburuan bartan erabiltzen diren hitz zailenak eta garrantzitsuenak jasoaz. Oso baliagarria deritzagu hiztegi honi, kristau fedearen eta teologiaren euskal hiztegia finkatzeko eta batzeko.

Holandako Dotrina erdaraz ezagutzen duenak badaki, liburu hori mamiz aberatsa izanik, estrukturaz aberatsagoa gertatzen dela, barruan dituen erreferentziengatik, zenbaki batzuen bidez, gai batetatik bestetara bidaltzen bait du, nahi den gaia sakonduago ahal izateko. Euskarazko itzulpenak oso argi ematen ditu erreferentzi horik, titulu bakoitzari bere zenbakia jarriaz. Euskal argitalpenak baditu gainera lau aurkibide ezberdin: hiru sistematiko, laburragoak edo xeheagoak, eta liburuan erabiltzen diren gai nagusien aurkibide alfabetikoa.

Liburua bera baliagarriagoa eta erabilgarriagoa izan dadin, lehen orrialdeetan ematen zaizkigu zenbait ohar, liburua nola irakurri eta aztertu eta erabili erakusten diguna.

Barneko inprimaketa eta azala bera oso argi eta erakargarriak gertatzen zaizkigu; eta liburuaren neurriak ere erdarazkoa-

renak baino txikiagoak dira, eskuetan erabiltzeko oso egokia gertatzen delarik.

Liburu beharrezko bat kristau euskaldunontzat

Kristau fedearen azalpen oso eta zabal bat ematen du **Kristau Bideak**. Liburuak seirehun orrialdetik gora ditu. Kristauok geure fedearen ikuspegi orokor bat edukitzeko eta geure esperantzaren berri gaurko gure munduan eta gizartean emateko laguntzaile ona dugu liburu hau. "Eman zuen itxaropenaren berri" da, hain zuzen ere, liburuaren deigarria.

Helduentzako da kristau fedearen azalpen hau. Alde horretatik ez da inolaz ere, guk txikitari ezagutu izan ditugun kristau dotrina edo ikasbideen jarraipena. Munduak eta gizarteak bere burua heldutzat baldin badaukate, kristauok ere heldutasuna agertu nahi dugu geure kristau fedean eta bizitzan. Horregatik geure-geurea eta gaurko-gaurkoa dugu **Kristau Bidea** liburua.

Liburu hau ez da eleberri arin horietako eta ekinaldi batetan lotaratu aurretik irakur daitekeenetakoa. Irakurri, aztertu eta sakondu beharrezkoa da, geure bizitzak eta gaurko munduak geure fedeari eta itxaropenari ezartzen dizkieten galdeei erantzuteko gauza izango bagara.

Kristau taldeetan erabiltzeko eta azter-

tzeko liburua da **Kristau Bidea**; gurasoek beren fedea argitzeko eta beren seme-alabei argiarazteko eta erakusteko aukurako liburua da; apaizek katekesi gaurkotu eta sakon bat emateko liburu egokia dela uste dugu liburu hau.

Inori entzun diot, **Kristau Bidea** Holandako kristautentzako egina dela, eta euskal kristauok geure giro eta prolemen artean bizi garela. Neurri batetan egia da hori, baina munduko kristau guztiek hain hainzaketat eta gogotan hartu izan duten liburua ez dut uste guk zapuztekoa dugunik. Herri bakoitzak eta Eliza bakoitzak dituen arazo berezietaz aparte, gaurko munduan eta kultura zabalean, kristau guztiok ditugu prolema berdintsuak, argitu eta konpondu beharrezkoak, eta fede eta itxaropen berbera geure munduari eta Herriari aitortu beharrezkoak. Bestalde, **Kristau Bidea** liburua euskal Elizarentzat dei bat izan beharko luke: gure Herriko arazo eta kezkei eta kulturari begira beste **Kristau Bide** bat sortzeko eta lantzeko deia, halebegia.

Oraingoz Holandakoaren itzulpena dugu bakarrik. Eta eskuratu nahi lukeenak, nahiz Arantzazura nahiz Tolosara eska lezake: JAKIN, Aránzazu **Oñate (Guipúzcoa)** edo JAKIN, Cuartel 2, **Tolosa (Guipúzcoa)**.

P. Unibarren